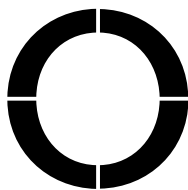

Wat hoort de stemmenhoorder echt

HERSENSPINSELS. WAAROM WE DINGEN ZIEN, HOREN EN DENKEN DIE ER NIET ZIJN.

ANDRÉ ALEMAN, UITGEVERIJ ATLAS. ISBN 978 90 450 1726 6. € 19,95.

nlans hoor-
de ik midden
in de nacht
plotsklaps
mijn naam.
Ik schrok

wakker en luisterde nog eens goed. In huis was niets te horen, en ik draaide me nog maar een keer om. Achteraf besepte ik wel waarom ik gedacht had dat mijn vriend 'Marty' had geroepen. Onze kat is in de eindfase van zijn leven, en blijkbaar was ik bang geweest dat het onvermijdelijke op dat moment te gebeuren stond. Veel mensen kennen dit soort ervaringen, zoals ook André Aleman constateert in zijn boek *Hersenspinsels*. De grens tussen

fantasie en werkelijkheid is lang niet zo solide als we doorgaans aannemen. Soms is die maar flinterdun.

Hersenonderzoeker Aleman is al jarenlang geïntrigeerd door wanen en hallucinaties. In zijn boek geeft hij, in zijn eigen woorden, op zijn best een tussenrapportage van het vele onderzoek dat in de loop der tijd naar deze verschijnselen is gehouden. Hij neemt dit idee van *work in progress* zo letterlijk dat het boek als een nachtkaaars uitgaat. Op het eind beschrijft hij een studie die hij samen met enkele collega's aan het doen is om het ziekte-inzicht van mensen met psychoses te verbeteren. Of het onderzoek iets oplevert, zal de tijd leren. Maar de lezer moet daar nog enig geduld voor opbrengen.

Het mooie van zijn pennenvrucht is wel dat hij zich, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Dick Swaab, niet beperkt tot de neurobiologie en de werking van het brein, maar ook allerhande psychologische mechanismen beschrijft die een rol spelen bij hallucinaties en wanen. Zo gaat hij in op mogelijke verklaringen als fouten in de brondiscriminatie en irreële verwachtingen, waardoor iemand iets hoort of ziet wat er niet is. Bij het eerste heb je niet goed in de gaten waar een signaal vandaan komt, uit de buitenwereld of juist uit je eigen gedachten. In het tweede geval brengen voorkennis en je eigen verwachtingen je op een dwaalspoor en denk je iets waar te nemen. Vergelijkbaar met wat mij recent overkwam.

Interessant is ook te zien dat in enkele studies de grenzen tussen neurobiologie en psychologie al voorzichtig geslecht worden en dat onderzoekers eraan werken om tot een integratie van al die verschillende kennisdomeinen te komen. Mijn conclusie is dan ook dat er aanzienlijk meer bekend is over het hoe en waarom van wanen en hallucinaties dan vaak wordt aangenomen. Maar dat we nog lang niet genoeg weten om patiënten die daar aan lijden afdoende te helpen. (MARTY PN VAN KERKHOF)